

نگاهی به رویکرد وزارت ارشاد در مواجهه با تحریم کاغذ

کاغذ نشر عادلانه بین ناشران تقسیم می‌شود؟

فسانه فردان

تلخ رسانه‌ها همین جا پایان نمی‌یابد؛ شرایط برای مجلات و فصلنامه‌ها، به‌ویژه مجلات و فصلنامه‌های تخصصی که شاگرد حیات زندگی و حیات فرهنگی و هنری یک جامعه هستند و در عصر مدرن توانسته‌اند با توجه به اطلاعات علمی خود، جایگاه یک کتاب ماه یا یک کتاب فصل را برای خود باز کنند؛ به مراتب از احوال روزنامه‌ها وخیم‌تر است؛ زیرا مجلات و فصلنامه‌ها، اغلب مستقل و خصوصی و غیردولتی هستند و تمام درآمد آن‌ها از فروش مجله و گرفتن تبلیغات از شرکت‌ها و کارخانه‌هایی تأمین می‌شود که با وضع اقتصادی کنونی، همگی رو به تعطیلی و ورشکستگی هستند. اکنون مضاف بر آن که کاغذ با ارز دولتی در دسترس این مجلات نیست و تبلیغ کارخانه‌ها رو به آب رفتن است، بالا رفتن قیمت روی جلد نیز از قدرت خرید مردم قشر متوسط و دانشجو و هنرمند و اهالی ادبیات که مشتریان این گونه مجلات بودند، خارج شده است. اگر چه با وجود قیمت بالای کاغذ و دیگر ملزومات چاپ، می‌توان حدس زد که قیمت روی جلد مجلات، از قیمت تمام شده واقعی آنها پایین‌تر است.

بحران برای نبض حیاتی فرهنگ کشور

اما تلخ‌ترین فصل این‌ قصه،

بحران گرانی و کمبود کاغذ برای ناشران کتاب است که نبض حیاتی فرهنگ یک جامعه را در دست دارند. شرایطی که موجب شده کتاب جدید کمتر به بازار کتاب تزیق شود و برخی کتاب‌های حجیم و منبع و دایره‌المعارفی از نوبت چاپ خارج شوند.

برخی کتاب‌های نخبه‌گرا به دلیل داشتن خواننده کمتر و در نتیجه سود پایین‌تر، تجدید چاپ نمی‌شوند و ناگفته پیداست که در این میان کتاب‌های پر فروش عامه‌پسند که طرفدار بیشتر و خواننده بیشتری دارند، با ته مانده توان مالی ناشران، تجدید چاپ می‌شوند. چنین اتفاقی در جامعه‌ای که میانگین سطح مطالعه آن یکی از فاجعه‌ترین آمارها در سطح جهانی است، گرایش به مطالب سطحی و عامه‌پسند زیاد است و قدرت خرید مردم روز به روز کمتر می‌شود، می‌تواند بسیار نگران‌کننده باشد. از طرف دیگر، در اواسط سال گذشته تعداد زیادی کتاب قاچاق که با ارز دولتی چاپ شده بود، زیر گوش ساختمان صنفی ناشران کشف شد.

با این تفسیر که ورود کردن وزارت ارشاد به حل بحران کاغذ و تخصیص عادلانه کاغذ به ناشران ضروری به نظر می‌رسد، لازم است بدانیم وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تاکنون چه

برای تقسیم کاغذ نشر، آیا صلاحیت ناشر و نوع کتاب‌هایی که منتشر می‌کند، به واقع در نظر گرفته می‌شود؟ اگر چنین است چه طور برخی از ناشران می‌توانند با کاغذ دولتی کتاب قاچاق و غیر قانونی چاپ کنند؟

اقداماتی را برای توزیع و تقسیم عادلانه کاغذ صورت داده است و این تقسیم کاغذ چگونه است؟

کار گروه توزیع کاغذ نشر چگونه عمل می‌کند؟

در پی پاسخ به این پرسش به گزارش خبرگزاری کتاب ایران (ایبنا) و به نقل از روابط عمومی معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی رسیدیم تا با بررسی که «کمیته تخصیص کاغذ نشر» چگونه عمل می‌کند و کاغذ نشر سهم کدام ناشران می‌شود؟ این یکی از مهم‌ترین پرسش‌هایی است که از بدو راهاندازی کار گروه کاغذ نشر معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و کمیته تخصیص و توزیع کاغذ نشر با همکاری این معاونت و صنف نشر مطرح شده است. اکنون ضروری است که بدانیم؛

چه کسانی در جلسه شورای تخصیص کاغذ نشر حضور دارند؟

کار گروه تخصیص کاغذ نشر وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی متشکل از نماینده‌ای از معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و نمایندگان از اتحادیه ناشران و کتاب‌فروشان تهران و اتحادیه شرکت‌های تعاونی ناشران کشور (اشنا) است.

تقاضاهای ناشران چگونه بررسی می‌شود؟

ناشران با ثبت درخواست‌های خود در سامانه www.paperds.ir میزان و نوع کاغذ خود را در این سامانه مشخص می‌کنند. تمامی اطلاعات ثبت شده ناشران در سامانه‌ای جمع‌آوری شده است؛ اطلاعاتی از قبیل عنوان کتاب، شمارگان، شابک، چاپخانه و صحافی کتاب در سامانه ثبت می‌شود.

روند تخصیص کاغذ به چه صورت است؟

در جلسات کار گروه تخصیص کاغذ تقاضاهای ناشران مرحله به مرحله مورد بررسی قرار می‌گیرد و اعضای شورا درباره آن نظر می‌دهند. در مرحله نخست میزان و نوع کاغذ درخواستی برای کتاب‌های در دست انتشار هر ناشر بررسی می‌شود. پس از آن تیراژ و کتاب‌های ناشر بررسی می‌شود. تیراژ هر عنوان کتاب با توجه به شرایط بازار نشر مورد بررسی قرار می‌گیرد و از این رو به تیراژهای نامتعارف درخواستی، کاغذ نشر تعلق نمی‌گیرد. یکی دیگر از ملاک‌ها در این مرحله کتاب‌ساز نبودن ناشر است. عناوین کتاب‌ها توسط نمایندگان صنف بررسی و مشخص می‌شود که چه ناشری کتاب‌ساز است و چه ناشری کتاب‌ساز نیست.

میزان مصرف کاغذ هر ناشر در سال زیر دره‌بین هر ناشر پس از گذر از فیلتر نخست به دومین مرحله قدم می‌گذارد که در آن میزان مصرف کاغذ ناشر در سال بررسی می‌شود. اطلاعات ثبت شده ناشران در خانه کتاب ملاک این ارزیابی قرار می‌گیرد و برای این منظور مصرف کاغذ ناشر در چند سال اخیر مشخص شده است که به خوبی عملکرد مصرف و تولید کتاب را نمایش می‌دهد. با بررسی میزان مصرف کاغذ ناشر

آیا کاغذ نشر عادلانه تقسیم می‌شود یا همچنان استفاده از رانت در گرفتن سهمیه اضافی بارز دولتی، برخی ناشران را در موقعیت بهتری نسبت به بقیه قرار می‌دهد؟ باید دید چه رویکردی برای ناشرانی که مضاف بر سهمیه خود از کاغذ دولتی استفاده می‌کنند، وجود دارد؟

مشخص می‌شود که درخواست ناشر برای چاپ کتاب تا چه میزان واقعی است. همچنین برای رعایت عدالت در میان ناشران، میزان کاغذهای تخصیص یافته به هر ناشر در سال ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ گردآوری شده‌اند و بر اساس این معیارها، تصمیم‌گیری درباره میزان تخصیص کاغذ به هر ناشر انجام می‌شود. عدم تخصیص به ناشران متخلف کمیته تخصیص کاغذ تلاش می‌کند تا به‌طور شفاف و در یک اتاق شیشه‌ای فعالیت ناشر را به نمایش بگذارد. عملکرد ناشر در طول سال و میزان تولید کتاب بر اساس اطلاعات خانه کتاب و یا شناخت صنفی از ناشر، اساس تخصیص کاغذ را تشکیل می‌دهد و به همین دلیل هیچ کاغذی به ناشران متخلف تخصیص پیدا نمی‌کند.

دست رانت خواران از کاغذ نشر کواته است؟

با این تفسیر این پرسش نهایی مطرح می‌شود که آیا قوانین یاد شده، به درستی اجرا و کاغذ نشر عادلانه تقسیم می‌شود یا همچنان استفاده از رانت در گرفتن سهمیه اضافی بارز دولتی، برخی ناشران را در موقعیت بهتری نسبت به بقیه قرار می‌دهد؟

باید دید چه رویکردی برای ناشرانی که مضاف بر سهمیه خود از کاغذ دولتی استفاده می‌کنند، وجود دارد؟ آیا صلاحیت ناشر و نوع کتاب‌هایی که منتشر می‌کند، به واقع در نظر گرفته می‌شود؟ اگر چنین است چه‌طور برخی از ناشران می‌توانند با کاغذ دولتی کتاب قاچاق و غیر قانونی چاپ کنند؟

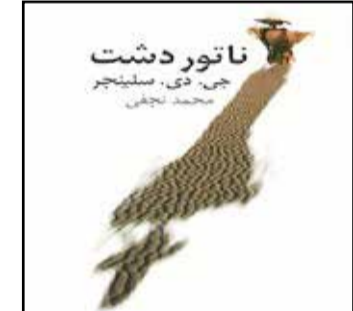
خبر

سالیانچر متنفر از اینترنت، هم به انقلاب الکترونیک پیوست

پس از سال‌ها تلاش برای دیجیتالی کردن آثار جی.دی سالیانچر، بالاخره اکنون با موافقت خانواده‌اش قرار است آثار نویسنده «ناتور دشت» به صورت دیجیتالی در اختیار علاقه‌مندان قرار بگیرد.

به گزارش خبرگزاری کتاب ایران (ایبنا)، به نقل از گاردین، خانواده سالیانچر اعلام کردند که آثار نویسنده برای نخستین بار به صورت الکترونیکی در اختیار خوانندگان قرار خواهد گرفت. مت، پسر سالیانچر گفت که پدرش همیشه به دسترس بودن آثارش اهمیت می‌داد، اما دوست داشت آثارش را به صورت کاغذی تهیه کنند. نویسنده «ناتور دشت» که در سال ۲۰۱۰ در ۹۱ سالگی از دنیا رفت، از اینترنت هم متنفر بود. مت به نیویورک تایمز گفت که پیش از این برای پدرش توضیحاتی درباره فیسبوک داده بود و سالیانچر از این که مردم اطلاعات شخصی‌شان را به صورت آنلاین به اشتراک می‌گذارند، وحشت کرده بود، اما مت که مسئولیت مدیریت اموال سالیانچر را به عهده دارد، می‌گوید که در سال ۲۰۱۴ نامه‌ای از خانمی از میشیگان دریافت کرد که به دلیل معلولیت حرکتی نمی‌تواند کتاب کاغذی در دست بگیرد و بخواند و همین موضوع سبب شد در تصمیمش برای جلوگیری از تبدیل آثار پدر به نسخه‌های الکترونیکی تجدیدنظر کند. مت در توضیح این اتفاق می‌گوید: «از وقتی نامه‌اش را خواندم به فکر راهی بودم که او بتواند کتاب‌های پدرم را بخواند. پدر من همیشه هر کاری که در توانش بود انجام می‌داد تا کتابش در دسترس عموم قرار بگیرد یا افراد توانایی مالی پرداخت هزینه‌اش را داشته باشند. با گران شدن قیمت کتاب‌هایش در چاپ‌های بعدی مخالفت می‌کرد؛ حتی وقتی که نویسندگانی همچون همینگوی، فاکنر و فیتر جرالند کتاب‌هایشان را گران کرده بودند.»

بنابراین در دسترس بودن آثارش در زمانه‌ای که بسیاری از جوانان ترجیح می‌دهند با دست‌های الکترونیکی‌شان کتاب بخوانند، اهمیت زیادی دارد. با اینکه دوست داشت همه نسخه‌های کتابش را بخزند، اما امکان خواندن آثارش برای کسانی که قادر نیستند کتاب در دست بگیرند پیشرفت بزرگی به حساب می‌آید. البته هنوز خبری مبنی بر تبدیل کتاب‌های سالیانچر به نسخه صوتی منتشر نشده است. سالیانچر دوست داشت آثارش فقط به صورت کاغذی در بازار موجود باشد و حتی درخواست‌های متعدد تولیدکنندگان برای تبدیل آثارش به فیلم و نمایش را رد کرده بود. علاوه بر این قرار است آثار منتشر نشده سالیانچر نیز در اختیار خوانندگان قرار بگیرد. مت در ماه فوریه به گاردین گفته بودند جمع‌آوری این آثار به طول می‌انجامد و احتمالاً در طول ۱۰ سال آینده به تدریج منتشر خواهد شد. قرار است نسخه الکترونیکی «ناتور دشت»، «فرنی و زوی»، «تقدیم به ازمه با عشق و نکبت»، «تیرهای سفار بالا بگذارد تجاران و سیمور: پیش‌گفتار» نیز به صورت الکترونیکی در دسترس خوانندگان در سراسر دنیا قرار بگیرد.

یادداشت

یادداشتی بر داستان چنگ و دندان

پنج تاس شانس برای یوز گربه آفریقایی

آرش نعمتی

جونپور، جیمز جونپور؛ ترنر. یعنی جیمز ترنر جونپور؛ که همه جونپور صدایش می‌کنند. یکی از خیلی‌ها که خیلی دیده نمی‌شوند و البته علاقه‌ای هم ندارند که دیده شوند. یک بار هم که در موقعیتی قرار می‌گیرند و فرصتی فراهم می‌شود تا از تنهایی درآیند، زیر سایه عضلات درهم‌تنیده و چشم‌های زرد مسافری از آفریقا، این فرصت به دولت مستعجل بدل می‌شود!

داستان «چنگ و دندان» روایتی کوتاه و شسته‌از جونپور رفته است که فقط برای قرار گرفتن در تیررس دید «داریا» سرنوشت خود و ۱۰ دلار ته جیبش را به دست پنج تاس ته لیوان می‌سپرد و در یکی از معدود دفعاتی که شانس می‌آورد و برنده می‌شود، ۱۰ دلارش ته جیب می‌ماند، البته همراه با یک یوز گربه آفریقایی!

همراه شدن داریا با او چنان پیروزی بزرگی است که در دسر پذیرفتن حیوان وحشی را به جان می‌خرد و بالاخره یوز گربه میهمان خانه‌اش می‌شود. از آن جا که در داستان «چنگ و دندان» همه شخصیت‌ها آدم‌های معمولی هستند، قصه روای طبیعی خود را طی می‌کند و جشن کوچیک جونپور خیلی دوام نمی‌آورد.

آن‌چه این داستان کوتاه را جذاب می‌کند، حضور یک یوز گربه میان این همه آدم و اتفاقی ساده است. اوست که محور ایجاد رابطه‌ای نه‌چندان مستحکم و طولانی میان «لودوویگ» صاحب قبلی خودش، «جونپور» عادی و خالی از هیجان و «داریا» لاغراندام با آن چشم‌های گرد و قرینه؛ درست شبیه قهرمان‌های کارتونی را ایجاد می‌کند. همه چیز، از هوای بارانی گرفته تا مشتری‌های بی‌حال کافه یا حتی نوشته روی پیراهن لودوویگ، خواننده این

داستان را آماده می‌کند تا منتظر ضربه‌ای مهلک باشد. شاید «مرگ ناگزیر».

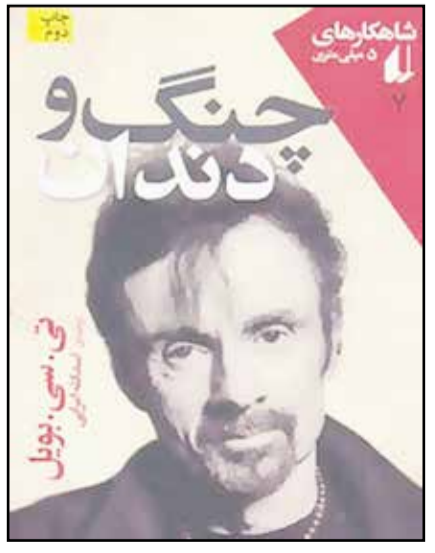
نکته جالب در این داستان این است که جونپور پس از رفتن داریا، دیگر آن آدم ترسو و محافظه‌کار نیست.

نگاه او به جهان و به آدم‌های اطراف و حتی به یوز گربه آفریقایی تغییری شگرف می‌کند؛ گویی آدمی جدید به قصه اضافه شده است. در سریع‌ترین شکل ممکن و در فاصله کوتاه میان وصال و فراق آدمی جدید متولد می‌شود و شاید یوز گربه‌ای دیگر.

قهرمان داستان با نگاهی نو، در اتاق گربه آفریقایی‌ها بازمی‌کند، بی هیچ شک و تردیدی وارد می‌شود، در را می‌بندد و تمام.

تام کووارا گسن بویل مشهور به تی.سی. بویل نویسنده آمریکایی است که تاکنون ۱۴ رمان و بیش از ۱۰۰ داستان کوتاه نوشته است. او برای رمان «پایان جهان» برنده جایزه پن فاکنر شده است.

بویل داستان چنگ و دندان را در سال ۲۰۰۵ نوشته و نشر افق این داستان را با ترجمه اسداله امرایی در سال

۱۳۹۳ و زیر عنوان شاهکارهای پنج میلیتری منتشر کرده است.